

Средином 2016, када је и шира јавност чула за биткоин јер су се у то време због наглог скока вредности многи на њему обогатили, дошло је до праве понаме за криптовалутама. Жељу људи да што пре ухвате воз на наизглед обећавајућем тржишту, али и чињеницу да ни регулаторне агенције ни медији о њему не знају много, одлично је искористила Бугарка Ружа Игњатова (39). У то време угледна пословна жена с докторатом Оксфорда организовала је у јуну 2016. гламурозан догађај на Вемблију, обећавајући да ће њена криптовалута гурнути биткоин у заборав.

Лаковерни Британци су већ били уложили 30 милиона евра у њен „ванкоин“ у првој половини 2016, показују подаци до којих је дошао Би-Би-Си. Од августа 2014. до марта 2017. људи из више десетина земаља, од Бразила и Канаде преко Норвешке и Јемена до Индије и Кине дали су за нову криптовалуту четири, а према неким проценама, можда чак и 15 милијарди евра.

Криптокраљица, како се Игњатова представљала, заборавила је да им каже једну важну ствар. За разлику од биткоина који у основи има блокчејн технологију, сложену информатичку структуру која бележи траг о свакој трансакцији, због чега је уосталом и добио поверење технолошки образоване заједнице, њена валута нема никакву потпору.

Четири месеца после скупа на Вемблију бугарска компанија „Ванкоин“ обратила се једном стручњаку који је требало да за велику плату, стан и аутомобил накнадно изгради блокчејн, али је он одбио, схвативши размере преваре. То, међутим, није омело

бугарски стартап и Игњатову да наставе да продају причу о новој криптовалuti која ће сахранити биткоин.

За разлику од биткоина, који се у било ком тренутку може продати за прави новац (вредност варира према понуди и потражњи), у случају „ванкоина” тај тренутак се стално одлагао. Требало је да се тај проблем реши на скупу у Лисабону у октобру 2017. Игњатова се на изненађење многих, није појавила, али не зато што су је, како су сумњали наивни чланови, отели банкарски због финансијске револуције коју спрема. Истрага ФБИ је открила да је у то време из Софије отпутовала у Атину и од тада јој се губи сваки траг. По једној од теорија, добила је руски или украјински пасош и има заштиту најмоћнијих Бугара. По другој је операцијама сасвим променила изглед и живи у Лондону, Грчкој или можда у Франкфурту, где је са немачким адвокатом пре три године добила ћерку.

На Би-Би-Сијевом радију је дуго ишла емисија о преваранткињи која је ојадилa толико Британаца. Људи су улагали стотине хиљада евра и на сајту пратили како им инвестиција „расте”, планирајући како да потроше зараду. Истражујући трагове све до Бугарске и Уганде, новинари су открили „савршену превару”. Обмана се састојала од лажне валуте и секташког регрутовања људи у пирамидалну шему, а због неколико фактора је савршено радила првих година: залуђености могућностима технологије, страха људи да не пропусте шансу за лаку зараду, неповерења у естаблишмент и традиционалне медије. Осим тога, др Игњатова је била личност која улива поверење. Када је 2015. говорила на самиту ЕУ и југоисточне Европе у организацији магазина „Економист”, представљена је као власница компаније која нуди „иновативан приступ улагањима и трансакцијама”, с мастером немачког универзитета у Констанци и докторатом Оксфорда у области права.

И даље се воде расправе да ли је Ружа Игњатова само параван иза ког стоје озбиљне криминалне групе. Има мишљења да она није планирала мултимилionску превару и да је покушала да у једном тренутку заустави све, али да јој „мрачне силе” нису дозволиле, због чега је нестала. Игор Албертс, стручњак за мултилевел маркетинг кога је укључила у посао, говори о умешаности веома утицајних људи, али не жели да открива детаље „да не би угрозио безбедност породице”.

Америчко министарство правде тврди да има доказе да је Ружин брат, који је после њеног нестанка преузео посао, повезан са значајним људима из света организованог криминала у источној Европи. Константин Игњатов је ухапшен у марту у Лос Анђелесу и нагодио се с тужилаштвом, обећававши сарадњу. Оптужен је за превару у вези са

криптовалутом, а у исто време је у одсуству подигнута оптужница и против сестре за превару хартијама од вредности и прање новца, што значи да би у случају хапшења у Европи САД тражиле њено изручење.

Најчудније од свега је да компанија и даље ради негирајући било какву превару и да људи улажу новац, пишу аутори Би-Би-Сија који су пролетос били у Софији. Британски регулатор тржишта финансија 2016. је издао упозорење на „ванкоин“, али је после непуну годину оно скинуто са сајта, после чега су промотери наставили да организују конференције. Лондонска полиција је затворила двогодишњу истрагу закључивши да компаније и појединци нису у надлежности Уједињеног Краљевства и да на британској територији нема имовине којом би се обештетиле жртве.

Када су британски новинари питали неке од првих инвеститора шта их је привукло, као главни разлог су наводили страх да после биткоина не пропусте још једну шансу.

(Политика)